

ԱՀՕԹՔ ԱՐԴԱՐ ԴԱՏԱՀՈՐԻ (ՍԱՀՄՈՒՄ)

Տէ՛ր, Սատուածս, յոյսս քու վրադի դրած եմ. փրկէ՛ եւ ազատէ՛ զիս բոլոր հալածիչներէս. չըլլայ որ առիւծի պէս իմ անձս գիշատեն, բզկտեն զիս եւ ազատող մը չունենամ:

Տէ՛ր, Սատուածս, եթէ յանցանք մը գործեցի, կամ ձեռքերուս մէջ անիրաւութիւն կայ, եթէ ինծի բարիք ընողին չարիք հասցուցի, կամ զրկեցի առանց պատճառի ինծի թշնամացողը, թող թշնամին վրաս յարձակի եւ հալածէ իմ անձս, թող զգեստնէ ու խորտակէ իմ կեանքս, եւ իմ փառքս փոշիի վերածէ:

Ե՛լ, ո՞վ Տէր, բարկութեամբդ ցցուէ նեղիչներուս կատաղութեան դէմ: Արթինցի՛ր, ո՞վ իմ Սատուածս, դուն՝ որ իրաւունքը կը հաստատես: Ժողովուրդը մեծ բազմութեամբ թող քու շուրջդ խմբուի եւ դուն՝ քու բարձրութենէդ տիրէ անոնց վրայ: Դուն, որ կը դատես ժողովուրդները ո՞վ Տէր, դատէ զիս, որ արդար եմ եւ անմեղ: Թող վերջ գտնէ ամբարիշներու չարութիւնը, եւ դուն արդարը հաստատէ, որովհետեւ դուն, արդա՛ր Սատուած կը բնենս մարդոց մտածումներն ու ցանկութիւնները:

Իմ պաշտպան վահանս Սատուած է, որ կը փրկէ սրտով ուղիղ մարդիկը: Սատուած արդար դատաւոր է, եւ ամէն օր կ'արտայայտէ իր զայրոյթը անարդարութեան դէմ:

Նարունակել Սաղմոսաց Գիրքն:

ՀԱՅՑԵ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԳԻՇԵՐՈՒԻԱՆ ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳ

Կազմակերպութեամբ Կրօնական Ժողովին եւ Ազգային Առաջնորդարանի Երիտասարդական Յանձնախումբին, Երեքշաբթի, 30 Ապրիլ 2019-ին սկսեալ եւ ամէն Երեքշաբթի գիշեր, ժամը 7:00-8:00, Պուրճ Համուտի Ս. Վարդանանց Եկեղեցւոյ մէջ պիտի մատուցուի սուրբ պատարագ:

Սուրբ պատարագը պիտի երգէ հաւատացեալ ժողովուրդը: Սուրբ պատարագի ընթացքին, հոգեւոր խորհրդածութիւն պիտի կատարէ Լիբանանի Հայոց Առաջնորդ՝ Գէրշ. Տ. Նարեկ Արքեպիսկոպոս: Այս սուրբ պատարագին նպատակն է առիթ տալ մեր այն հայորդիներուն, որոնք Կիրակիի կողքին, շաբթուան ընթացքին եւս կը փափաքին Հայ Եկեղեցւոյ հոգեւոր սնունդը ստանալ: Կը հրաւիրենք մեր ժողովուրդի զաւակները իրենց ամենօրեայ հերքին մէջ պահ մը կանգ առնելու եւ աղօթքով Աստուծոյ ու իրարու հետ ըլլալու:

Սիրելի ընթերցող, ՃՐԱԳ թերքը ամէն Կիրակի կը բաժնուի մեր ժողովուրդին, Եկեղեցիներու բանկալին մօս: Նաեւ՝ Facebook-ի վրայ փնտուել «Jerak կամ ՃՐԱԳ», ապա սեղմել «Like»ը, կարդալու կամ անդամագրուելու համար:

ԺՈՂՈՎ ԽՈՍՔԻ Խ ՈՉԵՐՈՒԽ ՖՐԱԳ Է ՈՒ Խ ՇԱԽՈՒԵՐՈՒԽ ՀՈՅ
(Ա. 119.105)

ԺԲ. ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ, 23 ՅՈՒՆԻ 2019

ԹԻՒ 25

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՈՒ ԱՍՏՈՒՏԱԾՆՉԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐ
Առ. 9.1-6: Զք. 3.7-4.9 Եթր. 9.1-10:
ՅԻՍՈՒՄ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱԽԵՏԱՐԱՆԸ ԸՍ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ 10.22-30

ՏՕՆ ԿԱՌՈՂԻԿԵ ԵԿԵՂԵՑԻՑ Ս. ԷԶՈՒԱԾՈՒ

Զմեռ էր: Երուսաղէմի մէջ տաճարին Նաւակատիքի տօնակատարութիւնը տեղի կ'ունենար: Յիսուս տաճարին Սողոմոնի սրահին մէջ կ'երթեւեկէր, եթք իր շուրջ հաւաքուեցան հրեաներ եւ հարցուցին. «Մինչեւ ե՞րբ մեր հոգին պիտի հանես, եթէ դուն ես Քրիստոսը՝ յատակ ըսէ՛ մեզի»:

Յիսուս պատասխանեց. «Արդէն իսկ ձեզի ըսած եմ, սակայն չէ՛ք հաւատար: Այն գործերը, որ Հօրս անունով կը կատարեմ, անոնք իսկ կը վկայեն՝ թէ ո՞վ եմ ես: Բայց դուք չէ՛ք հաւատար, որովհետեւ իմ ոչխարներէս չէք: Ես ոչխարներս կը ճանչնամ. անոնք ձայնս կը լսեն եւ կը հետեւին ինծի, ու ես անոնց յաւիտենական կեանք կու տամ: Անոնք բնաւ պիտի չկորսուին: Ո՛չ ոք պիտի կարենայ զանոնք յափշտակել իմ ձեռքէս: Հայրս այդ ոչխարները ինծի տուաւ եւ ոչ ոք կրնայ յափշտակել զանոնք իմ Հօրս ձեռքէն, որովհետեւ Հայրս բոլորէն աւելի մեծ է: Ես եւ Հայրս մէկ ենք»:

ՍՈՒՐԲ ՇԼԱՎՆՁ ՅԻՍՈՒՄ ՆՍԱՆ

Սատուած մեզ հրաւիրեց սրբութեամբ ապրելու (Ա. ԹԱ 4.7): Մարդ կրնայ սրբութեամբ կեանք մը ապրիլ միայն այն ատեն՝ եթք հրաւիրէ Քրիստոսը ապրելու իր սրտին մէջ: Եթք Քրիստոս ի՛նք ըլլայ ապրողը մեր կեանքին մէջ, գործողը մեր ձեռքով, խօսողը մեր բերնով, քալողը մեր ոտքով՝ այն ատեն կը հասնինք կատարեալ սրբութեան: «Ես եմ որբատունկը եւ դու՞՛ թիւղերը» (ՅԻ. 15.5): Եթէ հաստատուինք Քրիստոսի վրայ ինչպէս նիւթ մը կը հաստատուի ծառին վրայ, բնականօրէն այն զօրութիւնը, սրբութիւնն ու սէրը, քաղցրութիւնն ու գրութիւնը, որ կայ Քրիստոսի անձին մէջ՝ կը փոխանցուի մեզի եւ մենք Սատուծոյ շնորհեով կը նմանինք Քրիստոսի:

ՄԱՐԳԱՐԵԱԿԱՆ ԳԻՐՅԵՐ

ՊՈՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻՆԱՄԱԿԱՆԵՐ

ՀԱՅԱՐԴԻԱ ՄԱՐԳԱՐԵՒ ԳԻՐՅԵՆ 3.7.-4.9

Այսպէս կ'ըսէ Ամենակալ Տէրը՝ «Եթէ իմ ճամբաներէս քալես եւ իմ հրահանգներս կատարես, քեզ իմ տաճարիս կառավարիչ եւ իմ սրահներուս պահապան պիտի կարգեմ, եւ հոս կանգնած հրեշտակներուն պէս ազատ պիտի ըլլաս սրբարանս՝ իմ ներկայութեանս մտնելու։ Լսէ՛ ուրեմն, ո'վ Յեսու, մեծ քահանայապետ, դուն եւ քու դիմացդ նստած քահանայ ընկերներդ, որովհետեւ դուք գալիք բարիքներու պատկերացումն էք։ Ահա ես պիտի դրկեմ իմ ծառաս, որ Ընձիւղ պիտի կոչուի։ Որովհետեւ ահա Յեսուի առջեւ քար մը կը դնեմ որ եօթը երես ունի։ Անոր վրայ ես իմ արձանագրութիւնս պիտի փորագրեմ։ Մէկ օրուան մէջ պիտի վերցնեմ այս երկրին անօրէնութիւնը։ Երբ այդ օրը դայ,- կ'ըսէ Ամենակալ Տէրը,- ձեզմէ խրաքանչիւրը իր ընկերը պիտի հրափրէ իր որթատունկին կամ թզենիին տակ հանգչելու։

Հրեշտակը, որ հետս կը խօսէր, վերադարձաւ եւ զիս արթնցուց ճիշդ ինչպէս քնացած մէկը կ'արթնցնեն, եւ հարցուց ինծի. Ի՞նչ կը տեսնես։

Պատասխանեցի. Զոյլ ոսկիէ աշտանակ մը կը տեսնեմ, որուն վրայ գնդաձեւ ձիթաման մը եւ եօթը ճրագներ կան, իւրաքանչիւրը յատուկ բերանով մը։ Աշտանակի կողքին երկու ձիթենիներ կան, մին գնդաձեւ ձիթամանին աջին, իսկ միւսը ձախին։

ՊՈՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻՆԱՄԱԿԱՆ ԵԲՐԱՅԵՑԻՆԵՐՈՒ

9.1-10

Արդարեւ, առաջին Ուխտը իրեն յատուկ պաշտամունքի կանոններ եւ երկրաւոր սրբարան մը ուներ, երկու վրաններէ բաղկացած։ Նախ կար արտաքին վրանը, Սրբութիւն կոչուած, ուր կային աշտանակը եւ առաջաւրութեան հացերուն սեղանը։ Ապա երկրորդ վարագոյրին ետին կար միւս վրանը, Սրբութիւն Սրբութեանց կոչուած, ուր կային ոսկեայ սեղանը՝ խունկ ծխելու համար եւ ուխտի Տապանակը՝ ներսէն ու դուրսէն ոսկեպատ, որուն մէջ կը պահուեին մանանայով լեցուն ոսկեայ սափորը, Ահարոնի ծաղկած գաւազանը եւ ուխտի տասնաբանեայ պատուիրաններուն քարէ տախտակները։ Տապանակին վրայ կային Աստուծոյ փառքը ներկայացնող քերովքները, որուք իրենց թեւերով հովանի կ'ընեին քաւութիւն կոչուած կափարիչին վրայ։ Ուրիշ մասրամասնութիւններու մասին խօսիլ չեմ ուզեր իիմա։

**ՀԱՐՈՒՆԱԿԵԼ
ԸՆԺԵՐՑԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԱՍՏՈՒՄԱԾՈՒՆՉԵՆ: ՄԻՇ
ԱՍՏՈՒՄԱԾՈՒՆՉ ԿԱՐԴԱՄՔ։**

ՍՈՒՐԲԵՐ ԵՒ ՏՕՆԵՐ

Ս. ԷՂՄԻԱԾՆԻ ՏՕՆ

Ս. ԷՂՄԻԱԾՆԻ Մայր տաճարը հայոց առաջին եկեղեցին է։ Ան կառուցուած է 301-303 թուականներուն, Տրդատ թագաւորին եւ հայոց առաջին հայրապետին՝ Գրիգոր Լուսաւորչի օրով։

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչը խոր Վիրապէն ելլելէն ու Քրիստոսի հաւատքը հայերուն մէջ քարոզելէն ետք ունեցաւ տեսիլք մը, ըստ որուն Աստուծոյ Միածին Որդին երկինքէն կ'իջնէ եւ իր ոսկեայ մուրճով կը նշէ տաճարին վայրը ու կը գծէ անոր յատակագիծը։ Այս ձեւով է, որ պետական կրօն դարձած հայ եկեղեցւոյ առաջին եկեղեցին կոչուեցաւ Էղմիածին՝ խորհրդանշելու համար Աստուծոյ Միածին Որդիին իջած տեղը։

Ս. ԷՂՄԻԱԾՆԻ Մայր տաճարը կառուցուեցաւ Վաղարշապատ քաղաքին մէջ։ Վաղարշապատը հին Հայաստանի հոգեւոր կեանքի կեղրոնը կը նկատուի ու հոն, հինգերորդ դարէն սկսեալ բացուած է Հայկական առաջին դպրոցը։ Մայր եկեղեցւոյ անունով, այս քաղաքը նաև կոչուած է Էղմիածին։ Էղմիածինը կարելի է համարել ուխտավայր ու կարելի է զայն նմանցնել հայկական Երուսաղէմի մը։

Միածինի էջքը ու հայ եկեղեցւոյ հաստատումը հայաստանեաց եկեղեցւոյ կարեւոր տօներէն է, որ կը նշուի Հոգեգալուստէն ետք եկող երկրորդ կիրակին եւ Զատիկի 10-րդ կիրակին։

1700 տարիներ շարունակ, Էղմիածինը ենթարկուած է զանազան աւերումներու։ Նորոգութիւններ եղած են, որոնց հետեւանքով անոր նախնական ձեւը խախտած է։ Այս փոփոխութիւններու կարգին կարելի է թուել 1682-ին Եղիազար կաթողիկոսին պատուէրով տաճարին կեղրոնը, գլխաւոր գմբէթին տակը շինուած «Իջան Սեղանը» եւ եկեղեցւոյ հարաւային, հիւսիսային եւ արեւելեան կողմերը աւելցուած երեք փոքր գմբէթները։

ԱՍՏՈՒՄԱԾՈՒԽՉԸ

Եկեղեցւոյ կողմէ որդեգրուած դաւանաբանական բանաձեւումերը, աստուածաբանական ու բարոյական ուսուցումները եւ հաստատուած կանոնները ուղղակիորեն ներշնչուած են Աստուածաշունչներ։

Աստուածաշունչը սովորական գիրք մը չէ։ Աստուծոյ շունչը կայ հոն։ Անոր խորթին, բովանդակութեան հեղինակը Աստուած է, իսկ ձեւին հեղինակը Սուրբ Յոգիով ներշնչուած մարդիկ։

Աստուածաշունչը որպէս աստածային յայտնութեան աղբիւր, պէտք է մարդուն համար դառնայ, Աւետարանի բառերով «առաւել կեանք»-ի ուղեցոյց։

Արամ Ա. Կաթողիկոս